

Το εξ αποστάσεως τμήμα ένταξης του Δημοτικού Σχολείου Χρυσανγής Θεσσαλονίκης: Σχεδιασμός, Εφαρμογή & Αξιολόγηση

Κουκουρίκος Παναγιώτης

Δάσκαλος Ειδικής Αγωγής, ΠΕ71 & Καθηγητής Πληροφορικής, ΠΕ86

panagiotiskoukourikos@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Την άνοιξη του 2020, η πανδημία του κορονοϊού συνοδεύτηκε από μία πρωτοποριακή πρόκληση για το σύνολο του ανθρώπινου δυναμικού της εκπαίδευσης. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση αποτέλεσε την κυρίαρχη μορφή εκπαίδευσης σε όλες της βαθμίδες του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Η μεταφορά της εκπαιδευτικής διαδικασίας από την αίθουσα διδασκαλίας σε ένα ηλεκτρονικό περιβάλλον σύγχρονης ή/και ασύγχρονης εκπαίδευσης αποδείχθηκε στην πράξη ένα έργο εξαιρετικά σύνθετο που απαιτεί πολλαπλές προσαρμογές. Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, οι προσαρμογές αυτές είναι αλληλένδετες με μία πληθώρα σημαντικών παραγόντων, όπως το ηλικιακό επίπεδο των μαθητών, η εξοικείωση με την ψηφιακή τεχνολογία αλλά και η σωστή και οριοθετημένη χρήση των νέων τεχνολογιών. Το εγχείρημα γίνεται ακόμα πιο απαιτητικό όταν οι εμπλεκόμενοι είναι μαθητές με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Το παρόν άρθρο φιλοδοξεί να περιγράψει την εξ αποστάσεως λειτουργία του τμήματος ένταξης του Δημοτικού Σχολείου Χρυσανγής Θεσσαλονίκης, σε επίπεδο σχεδιασμού, εφαρμογής και αξιολόγησης των εκπαιδευτικών δράσεων που υλοποιήθηκαν στο χρονικό διάστημα από 11 Μαρτίου 2020 έως 31 Μαΐου 2020.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ειδική αγωγή, τμήμα ένταξης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αποτελεί αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι η 11η Μαρτίου 2020 αποτελεί ορόσημο για την παιδεία, καθώς πρόκειται για την εναρκτήρια ημέρα κατά την οποία οι αρμόδιοι φορείς αλλά και το ανθρώπινο δυναμικό της εκπαίδευσης κλήθηκαν να επαναπροσδιορίσουν το ρόλο τους, να αναθεωρήσουν στάσεις και συμπεριφορές και να επανεκκινήσουν άμεσα και με νέους όρους το σύνολο των εκπαιδευτικών διαδικασιών, οι οποίες, λόγω του κορονοϊού, τέθηκαν τη δεδομένη χρονική στιγμή σε αναστολή (Νόμος 783/2020).

Το Υπουργείο Παιδείας επέδειξε ισχυρά αντανακλαστικά θέτοντας αρκετά γρήγορα ένα αυστηρό χρονοδιάγραμμα υλοποίησης εξ αποστάσεως δράσεων, χωρίς ωστόσο να εξασφαλίζονται συνθήκες πρόσβασης για το σύνολο της μαθητικής κοινότητας. Είναι, επίσης, απορίας άξιο γιατί ενώ τα προτεινόμενα εργαλεία ήταν διαθέσιμα εδώ και πάρα πολλά χρόνια (Ηλεκτρονική Σχολική Τάξη, 2020; Οδηγίες Χρήσης e-me, 2020), δεν πραγματοποιήθηκε ουδέποτε μία ουσιαστική επιμόρφωση σε αυτά ώστε να υπάρξει έγκαιρη και στοχευμένη διάχυση στην εκπαιδευτική κοινότητα. Την ίδια στιγμή, οι εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, για να μπορέσουν να υποστηρίξουν το όλο εγχείρημα και λειτουργώντας με γνώμονα την ατομική αλλά κυρίως την κοινωνική ευθύνη, συμμετείχαν ενεργά και αποφασιστικά, με ίδια μέσα και πόρους, κάτω από αντίξοες συνθήκες, σε μία κατ' οίκον αυτομόρφωση σε εργαλεία εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, αποδεικνύοντας για μία ακόμη φορά ότι αποτελούν το θεμέλιο λίθο κάθε εκπαιδευτικής αλλαγής (Ματσαγγούρας, 2002).

Θα πρέπει, ωστόσο, να ληφθεί σοβαρά υπόψη ότι η μεταφορά της εκπαιδευτικής διαδικασίας από την αίθουσα διδασκαλίας σε ένα ηλεκτρονικό περιβάλλον σύγχρονης ή/και ασύγχρονης εκπαίδευσης είναι ένα έργο εξαιρετικά σύνθετο που απαιτεί πολλαπλές προσαρμογές (ΙΕΠ, 2020). Δεν πρόκειται για μία απλή διαδικασία αποστολής δραστηριοτήτων, λήψης παραδοτέων και αναφορών ανατροφοδότησης (Τζιμογιάννης, 2017). Η εξ αποστάσεως διδασκαλία διέπεται από πολύ συγκεκριμένες αρχές, μεθόδους και μέσα (Σοφός κ.α., 2015), για τα οποία στα προγράμματα σπουδών των παιδαγωγικών και καθηγητικών σχολών υπάρχουν ελάχιστες ή ακόμα και μηδενικές αναφορές, καθιστώντας την όλη διαδικασία δύστοκη για την πλειοψηφία των εμπλεκόμενων και ταυτόχρονα αμφιλεγόμενη αναφορικά με την καταλληλότητα του περιεχομένου της διδασκαλίας και τα εξ αποστάσεως προσδοκώμενα αποτελέσματα.

Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, το ηλικιακό επίπεδο των μαθητών, η εξοικείωση με την ψηφιακή τεχνολογία αλλά και η σωστή και οριοθετημένη χρήση των νέων τεχνολογιών αποτελούν παράγοντες οι οποίοι, συνήθως, δυσχεραίνουν το εγχείρημα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Ράπτης & Ράπτη, 2009). Το εγχείρημα, ωστόσο, γίνεται ακόμα πιο απαιτητικό όταν οι εμπλεκόμενοι είναι μαθητές με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (Stephanidis, 1999). Ψυχοπαιδαγωγικές μέθοδοι, όπως η προτροπή, η φυσική καθοδήγηση, η λεκτική καθοδήγηση, η καθοδήγηση με χειρονομίες ή νύξεις αλλά και η μίμηση προτύπου, αποτελούν βασικές παράμετροι της διδασκαλίας ένας-προς-ένα αλλά και της διδασκαλίας μικρών ομάδων, οι οποίες απαντώνται πάρα πολύ συχνά στην ειδική αγωγή και εκπαίδευση μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (ΥΠΕΠΘ, 2004).

Το παρόν άρθρο φιλοδοξεί να περιγράψει την εξ αποστάσεως λειτουργία του τμήματος ένταξης του Δημοτικού Σχολείου Χρυσανγής Θεσσαλονίκης, σε επίπεδο σχεδιασμού, εφαρμογής και αξιολόγησης των εκπαιδευτικών δράσεων που υλοποιήθηκαν στο χρονικό διάστημα από 11 Μαρτίου 2020 έως 31 Μαΐου 2020.

ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΟΥ Δ/Σ ΧΡΥΣΑΥΓΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Το σχολικό έτος 2019-2020, το τμήμα ένταξης του Δ/Σ Χρυσανγής Θεσσαλονίκης λειτούργησε από την αρχή της χρονιάς με αναπληρωτή δάσκαλο ειδικής αγωγής, κλάδου ΠΕ71. Για τον εκπαιδευτικό του τμήματος ένταξης ήταν η τρίτη συνεχόμενη χρονιά υπηρετήσεως στο συγκεκριμένο σχολείο, με αποτέλεσμα να υπάρχει πλήρης εικόνα των μαθητών του τμήματος ένταξης αλλά και των μαθησιακών αναγκών τους από τα δύο προηγούμενα σχολικά έτη.

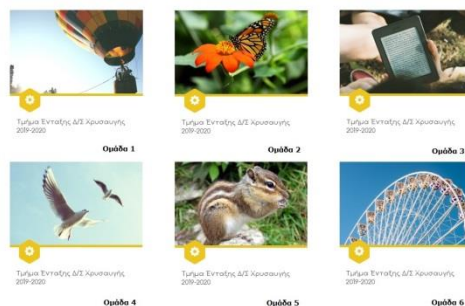
Τη σχολική χρονιά αναφοράς, στο τμήμα ένταξης φοιτούσαν συνολικά 7 μαθητές (5 αγόρια και 2 κορίτσια) από τις τάξεις Β', Γ', Δ', Ε' & ΣΤ'. Όλοι οι μαθητές του τμήματος ένταξης είχαν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (μαθησιακές δυσκολίες, κλπ), χωρίς να υπάρχει κάποια αναπηρία. Για την εύρυθμη λειτουργία του τμήματος ένταξης δημιουργήθηκαν, στην αρχή του σχολικού έτους, 6 ομάδες μαθητών. Σε 2 από τις 6 ομάδες μαθητών, η εκπαιδευτική διαδικασία πραγματοποιούνταν, στα πλαίσια συνεκπαίδευσης, εντός της γενικής τάξης, ενώ στις υπόλοιπες 4 πραγματοποιούνταν στο χώρο του τμήματος ένταξης. Παράλληλα, στις 5 από τις 6 ομάδες μαθητών, οι εκπαιδευτικές παρεμβάσεις αφορούσαν τα διδακτικά αντικείμενα της Γλώσσας και των Μαθηματικών, ενώ στην έκτη ομάδα, η εκπαιδευτική παρέμβαση αφορούσε αποκλειστικά το διδακτικό αντικείμενο της Γλώσσας.

ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Η δια ζώσης λειτουργία του τμήματος ένταξης τέθηκε σε αναστολή, λόγω του κορονοϊού, στις 11 Μαρτίου 2020 και πολύ σύντομα, σε διάστημα μόλις λίγων ημερών ξεκίνησε η εξ αποστάσεως λειτουργία του. Από την πρώτη στιγμή θεωρήθηκε απαραίτητο, η όλη προσέγγιση μεταφοράς της εκπαιδευτικής διαδικασίας να περιλαμβάνει 3 επίπεδα: σχεδιασμό, εφαρμογή & αξιολόγηση.

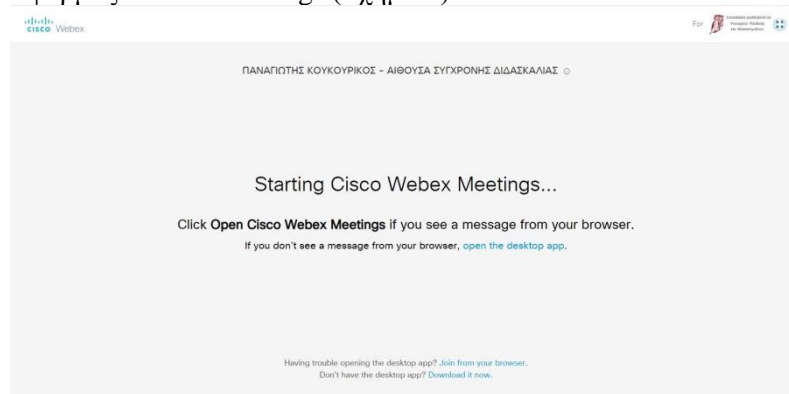
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Τις πρώτες εβδομάδες λειτουργίας του τμήματος ένταξης, ο σχεδιασμός περιελάμβανε αποκλειστικά ασύγχρονη εκπαίδευση. Αρχικά, υπήρξε σχολαστική ενημέρωση των γονέων των μαθητών του τμήματος ένταξης, μέσω e-mail, για τις εξ αποστάσεως εκπαιδευτικές διαδικασίες, αλλά και τεχνικές λεπτομέρειες για την ηλεκτρονική πλατφόρμα e-me, η οποία επιλέχθηκε ως καταλληλότερη για την ασύγχρονη εκπαίδευση των μαθητών του τμήματος ένταξης. Σε τεχνικό επίπεδο, για τις ανάγκες της εξ αποστάσεως ασύγχρονης εκπαίδευσης, δημιουργήθηκαν 6 ψηφιακές τάξεις (κυψέλες) στην ηλεκτρονική πλατφόρμα e-me, οι οποίες ήταν ισάριθμες και σε πλήρη αντιστοιχία με τις 6 δια ζώσης ομάδες μαθητών του τμήματος ένταξης (Σχήμα 1).

Σχήμα 1: Οι 6 ψηφιακές τάξεις (κυψέλες) των μαθητών του τμήματος ένταξης, στην ηλεκτρονική πλατφόρμα e-me.

Το χρονικό διάστημα που ακολούθησε τις 2 εβδομάδες διακοπών του Πάσχα, υπήρξε, επίσης, σχολαστική ενημέρωση των γονέων των μαθητών του τμήματος ένταξης, μέσω e-mail, για τη δυνατότητα συμμετοχής των μαθητών σε σύγχρονη εκπαίδευση, παράλληλα με την ασύγχρονη. Σε τεχνικό επίπεδο, ενεργοποιήθηκε η αίθουσα σύγχρονης διδασκαλίας του τμήματος ένταξης, μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Webex Meetings (Σχήμα 2).

Σχήμα 2: Η αίθουσα σύγχρονης διδασκαλίας του τμήματος ένταξης, στην ηλεκτρονική πλατφόρμα Webex Meetings.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Στα πλαίσια της ασύγχρονης εκπαίδευσης, οι μαθητές, επιλέγοντας τον ηλεκτρονικό πίνακα (τοίχο) της ψηφιακής τους τάξης, μπορούσαν να βρουν τις ανακοινώσεις για τα μαθήματα και τις δραστηριότητές τους.

Σε επίπεδο διαδικασίας, στην αρχή κάθε νέας εβδομάδας, οι μαθητές κάθε ψηφιακής τάξης (κυψέλης) ενημερώνονταν μέσω του ηλεκτρονικού τους πίνακα (τοίχου) για τις δραστηριότητες της εβδομάδας (Σχήμα 3). Πιο συγκεκριμένα, οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα, μέσω του τοίχου, να κάνουν λήψη αρχείων PDF, στα οποία περιλαμβάνονταν όλες οι δραστηριότητες της εβδομάδας. Για τους μαθητές που ανήκαν σε ομάδα-κυψέλη στην οποία διδάσκονταν Γλώσσα και Μαθηματικά τα αρχεία PDF ήταν δύο ανά εβδομάδα (ένα για κάθε διδακτικό αντικείμενο), ενώ για τους μαθητές που ανήκαν σε ομάδα-κυψέλη στην οποία διδάσκονταν μόνο Γλώσσα το αρχείο PDF ήταν μόνο ένα ανά εβδομάδα.

Σχήμα 3: Ο ηλεκτρονικός πίνακας (τοίχος) των μαθητών της Ομάδας 4 του τμήματος ένταξης.

Σε επίπεδο περιεχομένου, στο αρχείο PDF (Σχήμα 4) περιλαμβάνονταν εκπαιδευτικές δραστηριότητες από τα Εμπλουτισμένα Διαδραστικά Σχολικά Βιβλία (<http://ebooks.edu.gr/ebooks/>) και από το Φωτόδεντρο (<http://photodentro.edu.gr/aggregator/>). Οι μαθητές καλούνταν να υλοποιήσουν τις δραστηριότητες και να στείλουν, μέχρι το τέλος της τρέχουσας εβδομάδας, τις απαντήσεις τους, είτε μέσω του ηλεκτρονικού πίνακα (τοίχου), είτε μέσω της εφαρμογής μηνυμάτων της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-me.

Ομάδα 4:
Γλώσσα, Μάθημα 2ο
06/04/2020 – 10/04/2020

Οδηγίες για τις δραστηριότητες

1. Διαβάω προσεκτικά την εκφώνηση, η οποία βρίσκεται στο επάνω μέρος κάθε σελίδας.
2. Κάνω κλικ πάνω στην εικόνα για να ανοίξω τη δραστηριότητα.
3. Εκτελώ τη δραστηριότητα με βάση τις οδηγίες.
4. Επιστρέφω και συνεχίζω με την επόμενη δραστηριότητα.

Πατήστε: Οι περισσότερες δραστηριότητες εκτελούνται στο διαδίκτυο. Όταν δε συμβαίνει αυτό, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε ένα τετράδιο για να δώσετε τις απαντήσεις σας.

1. Συλλαβίζω τις λέξεις στα κουτάκια.
2. Γράφω με τη σειρά τις συλλαβές από τα κόκκινα κουτάκια.
3. Διαβάζω την πρόταση.

1. Ξαναγράφω την πρόταση, βάζοντας τις συλλαβές στη σωστή σειρά.
2. Διαβάζω την πρόταση.

Ξαναγράφω το γράμμα της Χαράς, διορθώνοντας τις προτάσεις που δεν ταιριάζουν. Μην ξεχνάς ότι πρόκειται για ένα γράμμα σε **πρώτο φωνήεν**...

Συγχαρητήρια...!!!

Μόλις τελείωσες το **βιβλίο** εξ αποστάσεως μάθημα στη Γλώσσα.

Σχήμα 4: Ενδεικτικό αρχείο PDF εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στο μάθημα της Γλώσσας.

Η ασύγχρονη εκπαίδευση διήρκεσε συνολικά 9 εβδομάδες. Παράλληλα με την ασύγχρονη, από την 6η εβδομάδα, οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να συμμετέχουν και σε σύγχρονη διδασκαλία.

Στα πλαίσια της σύγχρονης εκπαίδευσης, σε επίπεδο διαδικασίας, οι μαθητές, μέσω ανακοίνωσης στον ηλεκτρονικό πίνακα (τοίχο) της e-me, ενημερώνονταν για την ακριβή ημέρα και ώρα του μαθήματος, ενώ λάμβαναν παράλληλα και τον υπερσύνδεσμο (link) για να συνδεθούν, μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Webex Meetings, στην αίθουσα σύγχρονης διδασκαλίας του τμήματος ένταξης.

Σε επίπεδο περιεχομένου, οι σύγχρονες διδασκαλίες είχαν ως αποκλειστικό αντικείμενο την ανατροφοδότηση για εκπαιδευτικές δραστηριότητες της ασύγχρονης εκπαίδευσης, αλλά και την παράλληλη διεξαγωγή εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων από τα Εμπλουτισμένα Διαδραστικά Σχολικά Βιβλία (<http://ebooks.edu.gr/ebooks/>) και από το Φωτόδεντρο (<http://photodentro.edu.gr/aggregator/>).

Η σύγχρονη εκπαίδευση διήρκεσε συνολικά 4 εβδομάδες και περιελάμβανε 2 μαθήματα 45 λεπτών ανά εβδομάδα, τα οποία απευθύνονταν στο σύνολο των μαθητών του τμήματος ένταξης.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Σε επίπεδο αξιολόγησης της εξ αποστάσεως λειτουργίας του τμήματος ένταξης, οι μαθητές με την επιστροφή τους στο σχολείο συμπλήρωσαν ένα σύντομο ερωτηματολόγιο 16 ερωτήσεων (Παράρτημα) για να ανιχνευθούν τα δυνατά σημεία αλλά και οι αδυναμίες του εγχειρήματος της εξ

αποστάσεως εκπαίδευσης μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Οι απαντήσεις των μαθητών συνοψίζονται στα ακόλουθα:

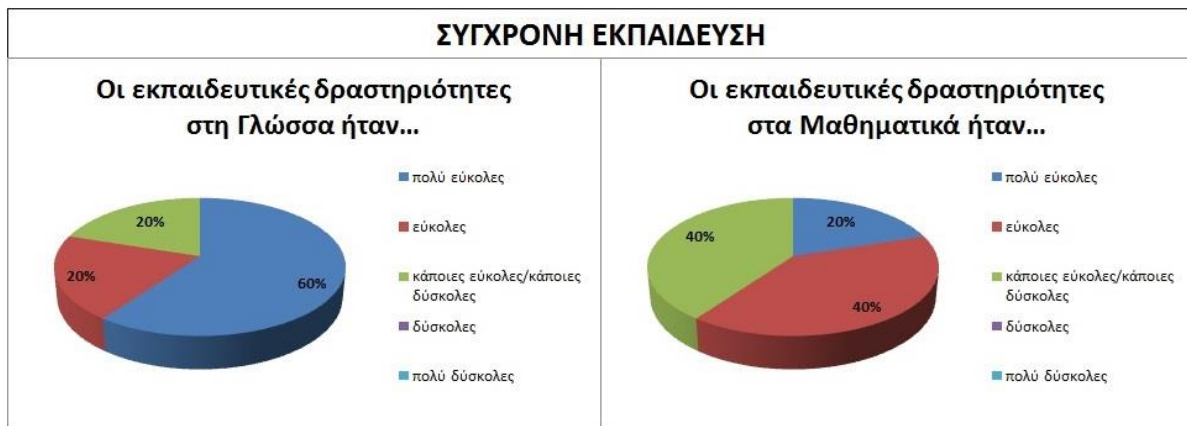
Οι μαθητές συμμετείχαν σε ποσοστό 71,4% (5 από τους 7 μαθητές) στην εξ αποστάσεως λειτουργία του τμήματος ένταξης, αξιοποιώντας και τις 2 μορφές (ασύγχρονη και σύγχρονη διδασκαλία) της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Οι 2 μαθητές που απείχαν από την όλη διαδικασία δήλωσαν, ως βασικότερο λόγο αδυναμίας συμμετοχής, την έλλειψη ηλεκτρονικού εξοπλισμού. Σε ό,τι αφορά την εξοικείωση τους με τη χρήση συσκευών τεχνολογίας (σταθερό Η/Υ, φορητό Η/Υ, tablet, κινητό τηλέφωνο/smartphone), οι μαθητές του τμήματος ένταξης θεωρούν τον εαυτό τους, σε ποσοστό 28,6%, πολύ εξοικειωμένο, σε ποσοστό 42,8% αρκετά εξοικειωμένο, και σε ποσοστό 28,6%, λίγο εξοικειωμένο. Οι 5 μαθητές που συμμετείχαν στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση αξιολόγησαν ως ηλεκτρονικό εξοπλισμό, φορητό Η/Υ (20%), tablet (40%) & κινητό τηλέφωνο/smartphone (40%). Επίσης, οι μαθητές δήλωσαν σε ποσοστά 40% και 60% ότι για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση στο τμήμα ένταξης αφιέρωναν περίπου 1 1/2 και 2 ώρες την εβδομάδα αντίστοιχα.

Για την ασύγχρονη εκπαίδευση, οι μαθητές του τμήματος ένταξης θεώρησαν, σε ποσοστό 80%, κατανοητές τις ανακοινώσεις του ηλεκτρονικού πίνακα (τοίχου) ως προς τις διαδικασίες που έπρεπε να ακολουθήσουν και, σε ποσοστό 20%, μερικές φορές κατανοητές/μερικές φορές δυσνόητες. Σε ό,τι αφορά τα αρχεία PDF, τα οποία περιελάμβαναν τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες για τη Γλώσσα και τα Μαθηματικά, οι μαθητές απάντησαν σε ποσοστό 60% ότι ήταν εύκολα στη χρήση, σε ποσοστό 20% ούτε εύκολα/ούτε δύσκολα στη χρήση και σε ποσοστό 20% δύσκολα στη χρήση. Ως προς το περιεχόμενο της διδασκαλίας (Σχήμα 5), οι μαθητές αξιολόγησαν τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες στη Γλώσσα, σε ποσοστό 40% ως πολύ εύκολες, σε ποσοστό 40% ως εύκολες και σε ποσοστό 20% ως κάποιες εύκολες/κάποιες δύσκολες. Για τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες των Μαθηματικών, οι απαντήσεις που έδωσαν οι μαθητές ήταν, σε ποσοστό 40% εύκολες, 20% κάποιες εύκολες/κάποιες δύσκολες και σε ποσοστό 40% δύσκολες.

Σχήμα 5: Αξιολόγηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων της ασύγχρονης εκπαίδευσης.

Για την σύγχρονη εκπαίδευση, οι μαθητές του τμήματος ένταξης θεώρησαν, στο σύνολό τους, κατανοητές τις ανακοινώσεις του ηλεκτρονικού πίνακα (τοίχου) ως προς τη διαδικασία που έπρεπε να ακολουθήσουν για να συνδεθούν στην ηλεκτρονική πλατφόρμα Webex Meetings. Σε ό,τι αφορά τις τεχνικές λειτουργίες (μικρόφωνα, κάμερες, κλπ) της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Webex Meetings, οι μαθητές απάντησαν σε ποσοστό 60% ότι ήταν εύκολες στη χρήση και, σε ποσοστό 40% ούτε εύκολες/ούτε δύσκολες στη χρήση. Ως προς το περιεχόμενο της διδασκαλίας (Σχήμα 6), οι μαθητές αξιολόγησαν τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες στη Γλώσσα, σε ποσοστό 60% ως πολύ εύκολες, σε ποσοστό 20% ως εύκολες και σε ποσοστό 20% ως κάποιες εύκολες/κάποιες δύσκολες. Για τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες των Μαθηματικών, οι απαντήσεις που έδωσαν οι μαθητές ήταν, σε ποσοστό 20% πολύ εύκολες, σε ποσοστό 40% εύκολες και, σε ποσοστό 40% κάποιες εύκολες/κάποιες δύσκολες.

Σχήμα 6: Αξιολόγηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων της σύγχρονης εκπαίδευσης.

Τέλος, στην ερώτηση για το ποια μορφή εκπαίδευσης τους άρεσε περισσότερο, οι μαθητές επέλεξαν στο σύνολό τους, τη σύγχρονη διδασκαλία, ερμηνεύοντας ως βασικότερο λόγο επιλογής την παρουσία του δασκάλου του τμήματος ένταξης κατά την εκπόνηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το εγχείρημα της εξ αποστάσεως λειτουργίας του τμήματος ένταξης του Δ/Σ Χρυσανγής Θεσσαλονίκης αποδείχθηκε στην πράξη μία εξαιρετικά ενδιαφέρουσα πρόκληση για όλους τους εμπλεκόμενους. Τα αριθμητικά δεδομένα που προέκυψαν από την αξιολόγηση, μέσω του ερωτηματολογίου που συμπλήρωσαν οι μαθητές με την επιστροφή τους στο σχολείο, αποτελούν ένα μικρό δείγμα των πολυσύνθετων συμπερασμάτων που μπορούν να αναδειχθούν από προσεκτική και ενδελεχή μελέτη της όλης διαδικασίας.

Σε ό,τι αφορά τη συμμετοχή, η έλλειψη ηλεκτρονικού εξοπλισμού, από μερίδα μαθητών του τμήματος ένταξης, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και ως μία μορφή κοινωνικού αποκλεισμού (Σούλης, 2008). Ταυτόχρονα, λαμβάνοντας υπόψη και τις απαντήσεις για το βαθμό εξοικείωσης των μαθητών, αξίζει να σημειωθεί ότι οι προτεινόμενες ηλεκτρονικές πλατφόρμες για την ασύγχρονη και σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση διέπονται μόνο επιφανειακά ή και καθόλου από τις αρχές του Καθολικού Σχεδιασμού για τη Μάθηση (Universal Design for Learning) και της Σχεδίασης για Όλους (Design-for-All), με αποτέλεσμα την अपαράδεκτη νομιμοποίηση μίας εκπαιδευτικής πολιτικής κοινωνικού αποκλεισμού μίας ευάλωτης κοινωνικά ομάδας, όπως οι μαθητές με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (Stephanidis, 2001).

Σε ό,τι αφορά το μέγιστο αριθμό ωρών για τον οποίο οι μαθητές καλούνται να βρίσκονται μπροστά σε μία οθόνη Η/Υ, tablet ή κινητού τηλεφώνου/smartphone, εγείρεται ως αδήριτη ανάγκη η ασφαλής και πάνω απ' όλα η υγιής αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών να αποτελούν βασικές προτεραιότητες, οι οποίες δε θα πρέπει σε καμία περίπτωση να θυσιάζονται στο βωμό της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, γκρεμίζοντας όλα αυτά που επί χρόνια αποτελούν ζητούμενα από τους μαθητές σχετικά με τη σωστή και οριοθετημένη χρήση τους (Τζιμογιάννης, 2017).

Σε ό,τι αφορά τις διαδικασίες που ακολουθήθηκαν, παρά το γεγονός ότι επιχειρήθηκε οι ανακοινώσεις να είναι κατανοητές και τα αρχεία PDF εύκολα στη χρήση, διαφάνηκαν αποκλίσεις ανάμεσα στους μαθητές, επομένως σε επόμενη ενεργοποίηση αντίστοιχων διαδικασιών, συστήνεται η απευθείας ανάρτηση υπερσυνδέσεων (links) που θα οδηγούν απευθείας τους μαθητές στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες, χωρίς την ενδιάμεση αξιοποίηση αρχείων PDF (Ράπτης & Ράπτη, 2009).

Σε ό,τι αφορά τις μορφές εκπαίδευσης, παρατηρήθηκε μία προτίμηση στη σύγχρονη εκπαίδευση, ενώ ταυτόχρονα, σε συνδυασμό με το βαθμό ευκολίας των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, αναδείχθηκε αντίστοιχη προτίμηση, η οποία υποστηρίχθηκε από το γεγονός της παράλληλης παρουσίας του εκπαιδευτικού του τμήματος ένταξης κατά τη σύγχρονη διδασκαλία (ΥΠΕΠΘ, 2009).

Τα παραπάνω συμπεράσματα είναι εξαιρετικά χρήσιμα και θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν κατάλληλα σε ενδεχόμενη μελλοντική εξ αποστάσεως λειτουργία τμημάτων ένταξης, με τον

περιορισμό πάντα ότι αναφέρονται σε μία ολιγομελή ομάδα μαθητών με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ηλεκτρονική Σχολική Τάξη (2020). Ανακτήθηκε στις 30 Οκτωβρίου 2020 από τη διεύθυνση <https://eclass.sch.gr/files/about.pdf>.

ΙΕΠ (2020). Οδηγός για τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό μαθημάτων εξ αποστάσεως. Αθήνα: Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Ματσαγγούρας, Η. (2002). Η διαθεματικότητα στη σχολική γνώση. Αθήνα: Γρηγόρης.

Νόμος 783/2020 [ΦΕΚ Β 783/10-3-2020]. Ανακτήθηκε στις 30 Οκτωβρίου 2020 από τη διεύθυνση <http://www.et.gr/>.

Οδηγίες Χρήσης e-me (2020). Ανακτήθηκε στις 30 Οκτωβρίου 2020 από τη διεύθυνση https://e-me.edu.gr/s/eme/main/e-me_manual.pdf.

Ράπτης, Α. & Ράπτη, Α. (2009). Μάθηση και διδασκαλία στην εποχή της πληροφορίας. Τόμος Α'. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.

Σούλης, Σ.Γ. (2008). Ένα Σχολείο για Όλους. Από την έρευνα στην πράξη. Παιδαγωγική της ένταξης. Τόμος Β'. Αθήνα: Gutenberg.

Σοφός Α., Κώστας Α., Παράσχου Β. (2015). Online εξ αποστάσεως εκπαίδευση. [ηλεκτρονικό βιβλίο] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ανακτήθηκε στις 30 Οκτωβρίου 2020 από τη διεύθυνση <http://hdl.handle.net/11419/182>.

Τζιμογιάννης, Α. (2017). Ηλεκτρονική Μάθηση. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

ΥΠΕΠΘ. (2004). Αναλυτικά προγράμματα σπουδών για μαθητές με αυτισμό. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

ΥΠΕΠΘ. (2009). Δραστηριότητες μαθησιακής ετοιμότητας. Βιβλίο εκπαιδευτικού ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Stephanidis, C. (1999). *Designing for all in the Information Society: Challenges towards Universal Access in the Information Age*. ERCIM ICST Report.

Stephanidis, C. (2001). *User Interfaces for All - Concepts, Methods, and Tools*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ερωτηματολόγιο για την αξιολόγηση της εξ αποστάσεως λειτουργίας του τμήματος ένταξης:

- i. Συμμετείχες στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση του τμήματος ένταξης;
Ναι Όχι
 - ii. Αν ΝΑΙ, σε ποια από τις μορφές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης συμμετείχες;
Ασύγχρονη Σύγχρονη Και στις 2
 - iii. Αν ΟΧΙ, για ποιο λόγο δε συμμετείχες;
Έλλειψη ηλεκτρονικού εξοπλισμού Αδυναμία υποστήριξης από τους γονείς
Προσπάθησα, αλλά μου φάνηκε δύσκολο Άλλο: _____
 - iv. Πόσο εξοικειωμένο θεωρείς τον εαυτό σου με τη χρήση συσκευών τεχνολογίας (σταθερό Η/Υ, φορητό Η/Υ, tablet, κινητό τηλέφωνο/smartphone);
πάρα πολύ πολύ αρκετά λίγο καθόλου
 - v. Με τι ηλεκτρονικό εξοπλισμό συμμετείχες στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση;
Σταθερό Η/Υ Φορητό Η/Υ Tablet Κινητό τηλέφωνο/smartphone
 - vi. Πόση ώρα την εβδομάδα αφιέρωνες περίπου για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση στο τμήμα ένταξης;
1/2 ώρα την εβδομάδα 1 ώρα την εβδομάδα 1 1/2 ώρα την εβδομάδα
2 ώρες την εβδομάδα Πάνω από 2 ώρες την εβδομάδα
- Για την ασύγχρονη εκπαίδευση:
- vii. Οι ανακοινώσεις του ηλεκτρονικού πίνακα (τοίχου), ως προς τη διαδικασία που έπρεπε να ακολουθήσεις, ήταν...
κατανοητές μερικές φορές κατανοητές/μερικές φορές δυσνόητες δυσνόητες
 - viii. Τα αρχεία PDF, τα οποία περιελάμβαναν τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες για τη Γλώσσα και τα Μαθηματικά, ήταν...
εύκολα στη χρήση ούτε εύκολα/ούτε δύσκολα στη χρήση δύσκολα στη χρήση
 - ix. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες στη Γλώσσα ήταν...
πολύ εύκολες εύκολες κάποιες εύκολες/κάποιες δύσκολες
δύσκολες πολύ δύσκολες
 - x. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες στα Μαθηματικά ήταν...
πολύ εύκολες εύκολες κάποιες εύκολες/κάποιες δύσκολες
δύσκολες πολύ δύσκολες
- Για την σύγχρονη εκπαίδευση:
- xi. Οι ανακοινώσεις του ηλεκτρονικού πίνακα (τοίχου), ως προς τη διαδικασία που έπρεπε να ακολουθήσεις για να συνδεθείς στην ηλεκτρονική πλατφόρμα Webex Meetings, ήταν...
κατανοητές μερικές φορές κατανοητές/μερικές φορές δυσνόητες δυσνόητες
 - xii. Οι τεχνικές λειτουργίες (μικρόφωνα, κάμερες, κλπ), της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Webex Meetings, ήταν...
εύκολες στη χρήση ούτε εύκολες/ούτε δύσκολες στη χρήση δύσκολες
στη χρήση

